

BESLUT

2019-12-20

Dnr: 19/02585

SAKEN

Sommar i P1, 2019-08-05, kl. 13.00, program med en regissör; fråga om opartiskhet och mediets genomslagskraft

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kravet på opartiskhet eller bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

PROGRAMMET

Programmet var ett så kallat sommarprat i programserien i *Sommar i P1* i vilket en svensk regissör medverkade. Programmet behandlade regissörens egna erfarenheter och tankar om ämnen som bland andra film, utbildning, klass och nationalism. I en del av programmet sa regissören bland annat följande.

Jag ser på oss människor som djur [---] och jag tror att det är den blicken på oss som djur som också gör att jag fascinerar av sex. Det finns en slags ärlighet i kroppslig intimitet. Inte för att allt sex är ärligt, men det finns alltid något ärligt i sex som är svårt att dölja. Varenda religion eller ideologi som har försökt att kontrollera folk har försökt att begränsa sexualiteten också. De vill alla på något sätt styra över våra kukar och fittor. Men det är något över sexualiteten som inte går att kontrollera. Det finns något djuriskt över det [---] och därför tycker jag också om porr. Jag ser pornografi som en fiktional framställning av sexuella fantasier. Vad säger det om oss att något av det mest populära inom porr idag är fantasier om incest. Har vi en konstig syn på våra familjer? Jag är inte någon porraktivist men när porrindustrin pekas ut som exceptionellt omoralisk och ohälsosam så tycker jag att det är lite konstigt. När folk säger att porr exploaterar kvinnorna som blir förtryckta och som skulle aldrig ha gjort det om de inte var desperata efter pengarna så tänker jag, ja, det stämmer, men det gäller också för många andra branscher där arbetare jobbar med kroppen.

Regissören sa sedan att även kvinnor som arbetar som textilarbetare i Bangladesh exploateras och att dessa betalar priset för västvärldens konsumtion av kläder. Efter det sa regissören följande.

Jag tycker framför allt att det är rätt farligt att göra en direkt koppling mellan verkligheten och fiktion. Precis som annan fiktion så innehåller pornografi mycket våld

mot kvinnor. Varför då? Jo, för att det är ett uttryck för det samhälle det är skapat inom. Men jag tycker inte att det är så mycket värre än allt våld vi ser på tv-serier idag. Eller så många deckare som börjar med en ihjälslagen eller styckad kvinna. Vi lever ju i en värld som tyvärr verkar ha ett sug efter att se kvinnor som blir förtryckta. Kanske tänker jag så här för att jag är uppvuxen i Iran, där man förbjuder allt som man tycker är problematiskt. Och det är ju väldigt enkelt. Men jag tycker att i ett civiliserat samhälle, det borde ju finnas plats för fantasier som tänjer på gränser. Även om de inte passar i våra politiska ideal eller moraliska föreställningar [...]

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis att den medverkande sommarprataren likställde övergrepp mot barn med andra typer av förtryck. Programmet, som innehöll kontroversiella ämnen som incest och övergrepp, borde ha föregåtts av en varning. Ämnena i programmet behandlades ensidigt och det framstod som att Sveriges Radio AB (SR) stod bakom den medverkande sommarpratarens åsikter. Både SR och den medverkande sommarprataren borde ha förtydligt att så inte var fallet och tydligt tagit avstånd från övergrepp mot barn och kvinnor.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att programmet överensstämmer med kravet på opartiskhet och bestämmelsen om mediets genomslagskraft och anför sammanfattningsvis följande.

SR har sänt programserien Sommar sedan år 1959. Programmet bygger på att personer med olika bakgrund, karriärer och livserfarenheter bjuds in för att skapa sina egna program. När redaktionen varje år väljer ut vilka som ska vara de 58 sommarvärdarna försöker man åstadkomma en så varierad grupp som möjligt. Dessa ska spegla och representera dagens samhälle, det vill säga Sverige som det ser ut idag. Det är värden själv som skriver manus och denna har stor frihet när det gäller programmets innehåll och utformning. På så sätt får redaktionen fram de starka berättelserna som gör *Sommar i P1* så älskat. Programmet är ett av SR:s mest omtalade program där sommarpratarnas starka yttrandefrihet är väl känd bland lyssnarna.

SR anser att det i sammanhanget är tydligt för lyssnaren att regissörens syn på sexualitetens plats i samhället utgår från ett resonemang om fiktion kontra verklighet med avstamp i hans egen yrkesroll som regissör och i de värderingar som finns i samhället. SR anser inte att programmet rättfärdigar incest eller våld mot kvinnor. Regissören problematiserar däremot varför det i samhället finns ett utbrett våld mot kvinnor och ifrågasätter vad det säger om vår samtid att fantasier om incest är önskade i porrproduktioner. Detta måste rymmas inom ramen för en sommarvärdas vidsträckta yttrandefrihet även om vissa formuleringar och paralleller kan upplevas som tillspetsade. Programmet innehöll inte heller den typ av avancerade sexuella beskrivningar eller våldsskildringar som enligt SR gjorde det motiverat att varna publiken.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kravet ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

SR ska ta hänsyn till radions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (17 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programformen i *Sommar i P1* får antas vara väl känd för lyssnarna och att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i radion. De åsikter som den tillfälligt medverkande regissören uttryckte innebär inte att programmet strider mot kravet på opartiskhet. Nämnden anser inte heller att regissörens uttalanden var av sådan karaktär att de strider mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Elin Ackerberg.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Elin Ackerberg

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.